

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Talouspolitiikan valinnat

Jyrki Katainen

16.6.2009

Talouden kuva

Ennusteet VM, 16.6.2009	2008	2009	2010
BKT, määrän muutos, %	0,9	-6,0	0,3
Työllisyys, 1000 hlöä	2531	2430	2391
Työllisyys, muutos, hlöä	39 000	-101 000	-39 000
Työttömyys, 1000 hlöä	172	240	265
Työttömyysaste	6,4	9,0	10,0
Inflaatio	4,1	0,2	1,0
Julkisen talouden rah.jäämä % BKT:sta	4,1	-2,2	-4,5
valtio	0,8	-3,8	-5,7
kunnat	-0,1	-0,5	-0,5
sosiaaliturvarahastot	3,4	2,1	1,7
Valtionvelka, mrd. eur	54,4	64,4	77,2
<i>- muutos, mrd. eur</i>	-1,7	10,0	12,9

Talouden kuva

- Finanssikriisi kärjistyi viime syksynä
- Reaalitalouden supistuminen alkoi viime vuoden lopulla
- Supistumisen pohja näkyvissä?
- **Nyt kasvava suhdannetyöttömyys,** joka saavuttanee huippunsa ensi vuonna
- **Julkisen talouden kriisi vasta alussa**
- Tasapaino saavutetaan seuraavien vaalikausien aikana tehtävillä toimilla

Mitä on tehtävä?

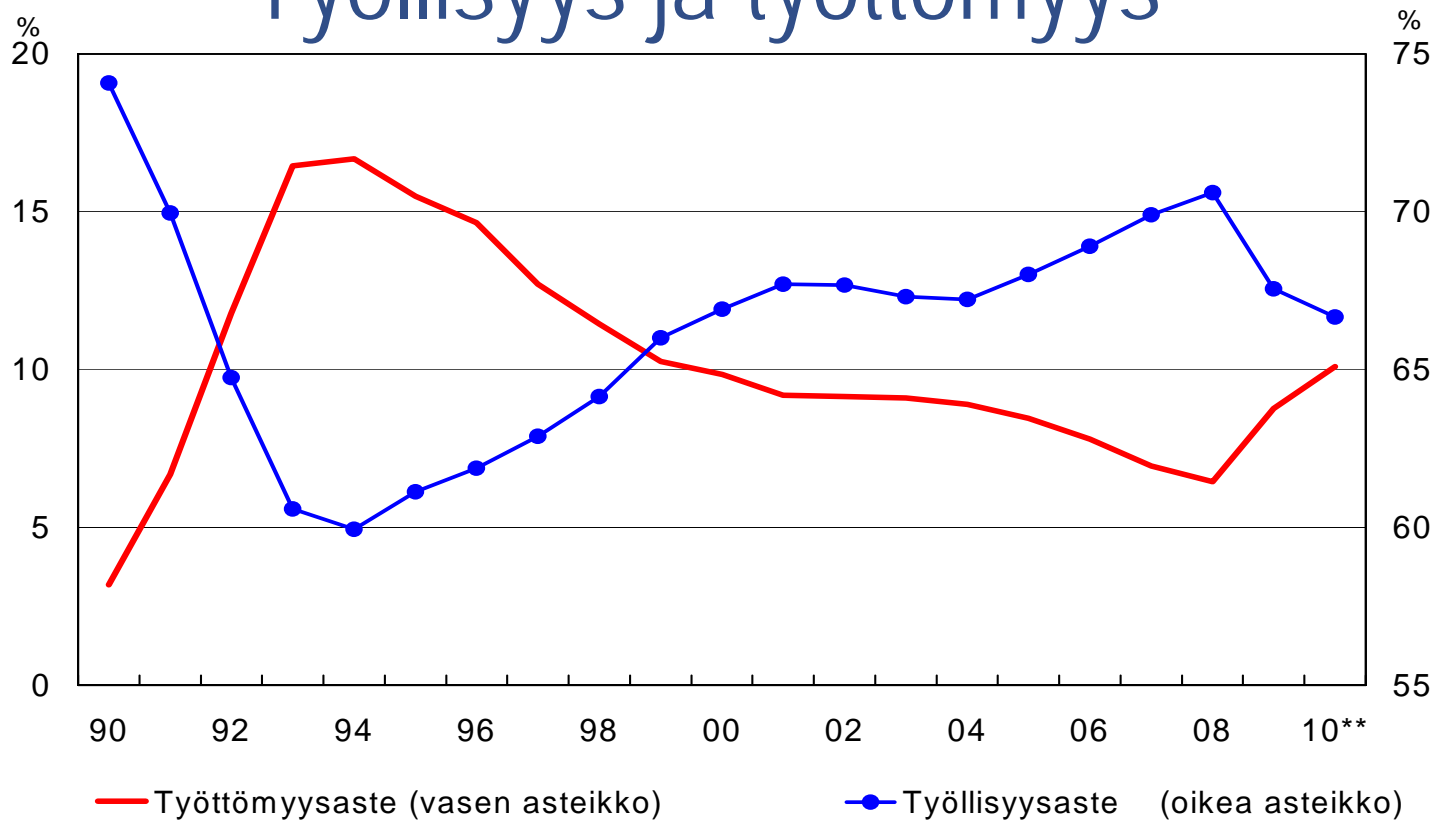
- Lyhyen tähtäimen tavoitteena minimoida kansainvälisen taantumun vauriot
 - **Ihmiset**
 - **Työpaikat**
 - **Yritykset**
- Pidemmän tähtäimen tavoite on saattaa julkinen talous takaisin tasapainoon
 - **Menot ja tulot saatava tasapainoon**
 - **Hyvinvointiyhteiskunta pelastettava**

Elvytys, työllisyyden ylläpitäminen sekä työttömyyden hoito

Työllisyys ja työttömyys

Työttömyysaste = työttömät / työvoima (15-64 -vuotiaat)
Työllisyysaste = työlliset / työikäinen väestö (15-64 -vuotiaat)

Lähde: TK, VM (SK-2009:2)

12.6.2009/VM/KO/UU/ 12558.xls

Työttömyyden kasvun minimointi

- Tänä vuonna työttömyys nousee noin vuoden 2004 tasolle (n. 9%)
- Ensi vuonna työttömyys nousee noin vuoden 2000 tasolle (n. 10%)
- Elvytyspanostuksilla ja investointien aikaistamisella (bp Mäkisen työryhmä) hillitään työttömyyden kasvua
- Suhdannetyöttömien ammattitaidosta pidettävä erityisen hyvää huolta

Suomen elvytys Euroopan kärkeä

- Suomi elvyttää euroalueen kärjessä EU:n komission ja OECD:n arvioiden mukaan.
- Elvytystoimia: 2008 II LTA, 2009 TAE, 2009 täydentävä TAE, eduskunnan lisäykset ja 2009 I LTA. Toimien lukumäärä ja mittaluokka on erittäin suuri.
- Hallitus päätti oikein suhdannesyistä olla toteuttamatta veronkevennyksiä hallituskauden alussa.
- Valtaosa hallitusohjelman veronkevennyksistä vuonna 2009. Lisännyt ostovoimaa ja pitänyt yllä kulutusta verrattuna siihen, että ne olisi jätetty tekemättä.
- Kela-maksun poisto onnistunut. Alentaa pelkästään jo kuntien työvoimakustannuksia 6 000 palkkauksen verran.

Suomen elvytys Euroopan kärkeä

- Valtion voimakas tuki on yli kaksinkertaistanut vuokra-asuntorakentamisen viime vuodesta.
- Korjausrakentamisen tuet sekä laajennus kotitalousvähennykseen ovat lisänneet ja lisäävät vielä syksyllä korjausrakentamista.
- Väylärakentamisessa on päätetty käynnistää nopeammassa tahdissa useita hankkeita
- Maa- ja vesirakentamisen työllisyys sekä kapasiteetin käyttöaste ovatkin arvioiden mukaan säilymässä kohtuullisen korkealla tasolla vuosina 2009 ja 2010.

Työttömäksi jäävistä huolehditaan

- **Panostus lomautettujen ja irtisanottujen koulutukseen; estetään virta pitkäaikaistyöttömyyteen (vrt. 90-luku)**
 - Yhteishankintakoulutus
 - Yritys hankkii koulutuksen yhdessä TE-hallinnon kanssa
 - Uudistettiin syksyllä 2008 kolmeksi tuotteeksi (Rekry, Täsmä, Muutos)
 - Työnantajan rahoitusosuutta juuri alennettu
 - Helpotettu yrityksen mahdollisuutta järjestää itse koulutus
 - Parannettu lomautettujen koulutuskannustimia
- ⇒ Hallitus luonut nyt nopeasti välineet yrityksille ja työntekijöille lomautusten ja irtisanomisten varalle

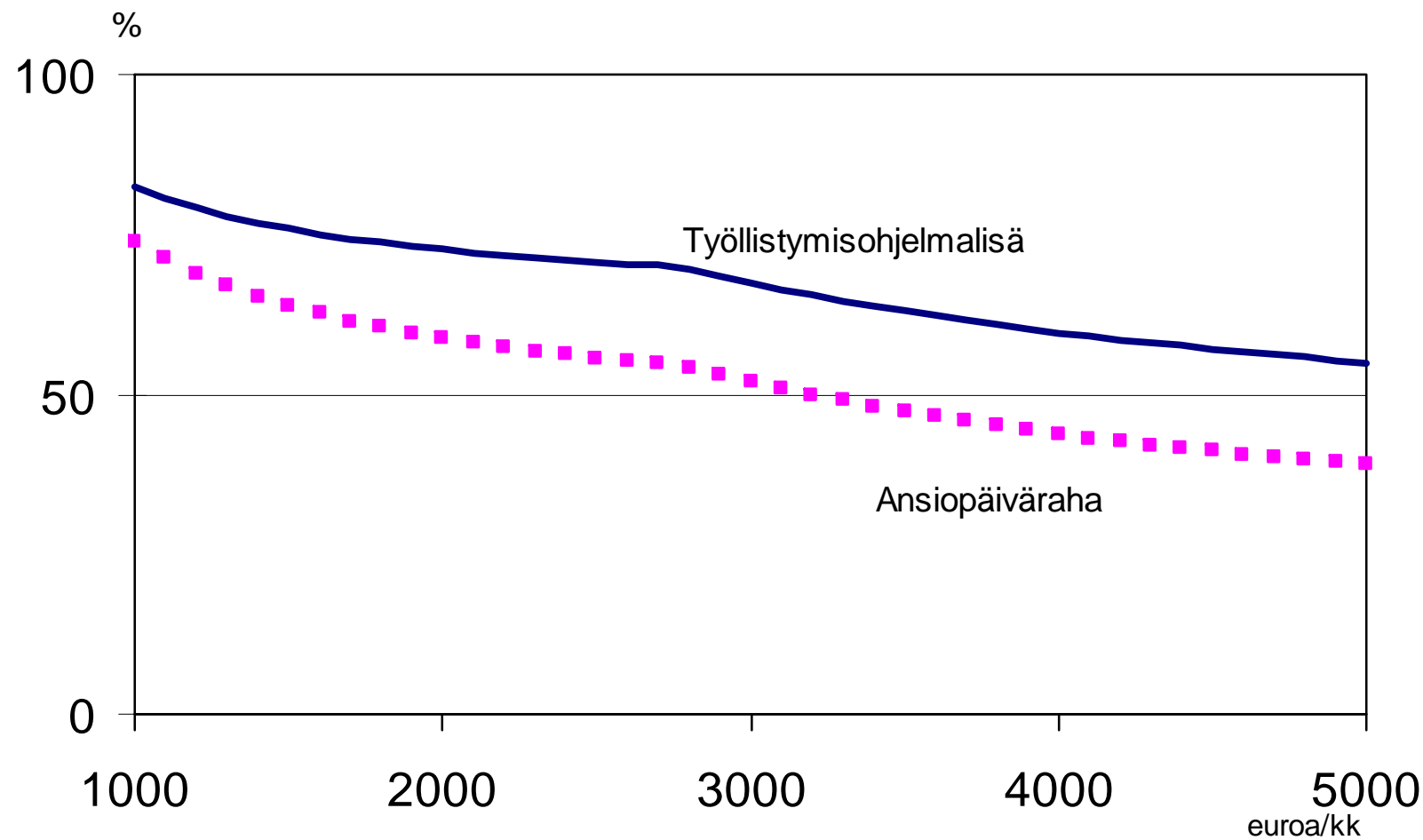
Suhdannetyöttömistä huolehtiminen

	RekryKoulutus	TäsmäKoulutus	MuutosKoulutus
Mihin tähtää?	Kun yritys ei löydä työntekijöitä	Nykyisen henkilöstön lisäkoulutus	Irtisanotuille uusi ammatti tai työpaikka
Kesto	3-9 kk, vähintään 10 p	Vähintään 10 p	10 p – 2 vuotta
Yrityksen kustannusosuus 1-9 työntekijää, <2 M€ 10-249 työntekijää, <50 M€ Yli 250 työntekijää, >50 M€	30 %	Erit.koul Yl.koul 55 % 20 % 65 % 30 % 75 % 40 %	20 %
Käyttö talouskriisissä	Tarve nyt vähäisempi	Mm. lomautettujen koulutukseen	Eryteisesti rakennemuutos-tapuksissa

Lomautetut muutosturvan piiriin 1.7.2009 alkaen

Etuus/palkka

Työpaikoista ja yrityksistä huolehdittava

- Yrityksistä huolehtiminen on työpaikoista ja työntekijöiden perheistä huolehtimista
- Talouskriisin tuomien rahoitusongelmien vuoksi vaikeuksissa oleville yrityksille apua (Finnveran suhdannelainat, TESI:n pääomasijoitukset)
- Poisto-oikeuksia nostettu
- Kela-maksu poistettiin keventämään työvoimakustannuksia ilman irtisanomisia
- Verottajan joustavuus maksuvaikeuksiin
- Verotili ja alentuva viivästyskorko ensi vuonna
- Lisätoimia tutkitaan jatkuvasti

Valtionhallinnon harjoittelijoita lisätään

- Talouspoliittinen ministerivaliokunta päätti tänään valtionhallinnon korkeakouluharjoittelijoiden lisäämisestä väliaikaisesti
- Tuottavuusohjelmaan tehdään poikkeus vuosille 2009 ja 2010. Harjoittelijoita ei lasketa ohjelman henkilötyövuosiin.
- Alustava arvio lisäysmahdollisuudesta on 200-400 uutta harjoittelupaikkaa / vuosi

Julkisen talouden kriisi ja hyvinvointiyhteiskunnan pelastaminen

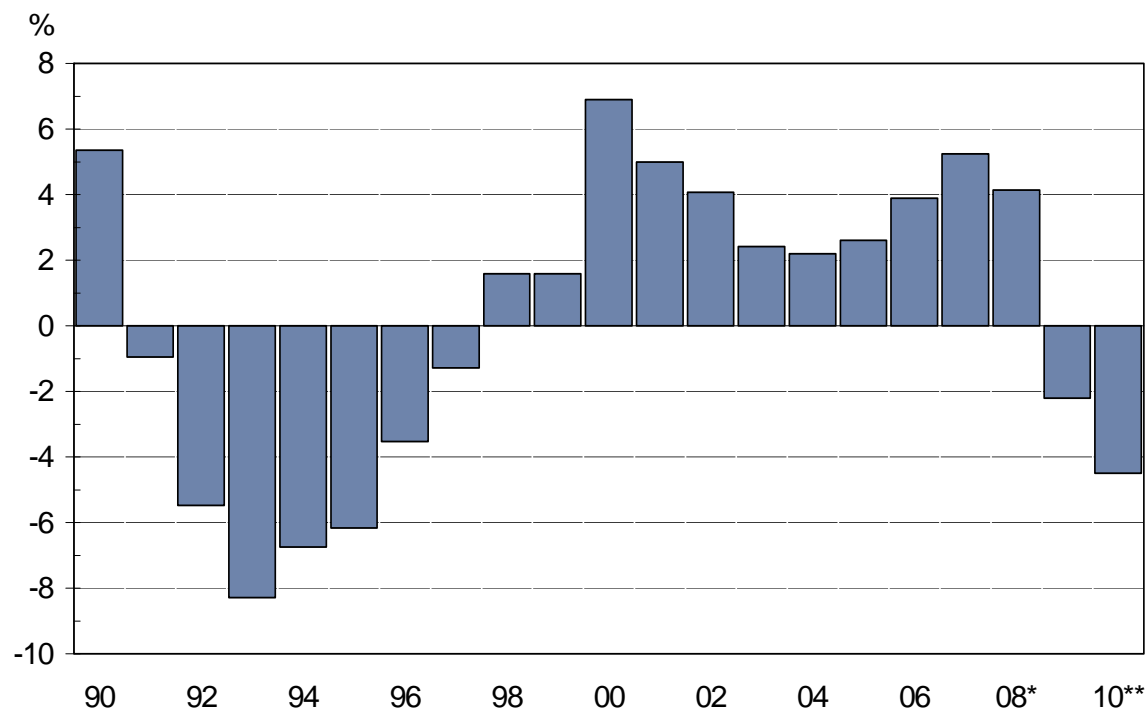
Julkisen talouden kriisi

- Valtio ottaa talouden iskun vastaan
 - Suurinta elvytystä on valtion menotason sekä investointien ylläpito velkarahalla
 - Valtio velkaantuu kymmenkertaisesti verrattuna kuntiin
- Valtio ottaa jo tänä vuonna 10 MRD euroa velkaa kattaakseen menot (n. 20 % menoista)
- Ensi vuonna velkaa n.13 MRD (n. 25 %)
- Pelkkä hyväkään talouskasvu ei palauta tuloja menojen tasolle taantumän jäljiltä
- SP: kestävyysvaje -5% / BKT, n. 10 MRD
- Hyvinvointiyhteiskuntamme pelastetaan vain vahvan julkisen talouden avulla!

Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä (% BKT:sta)

Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä
suhteessa bruttokansantuotteeseen

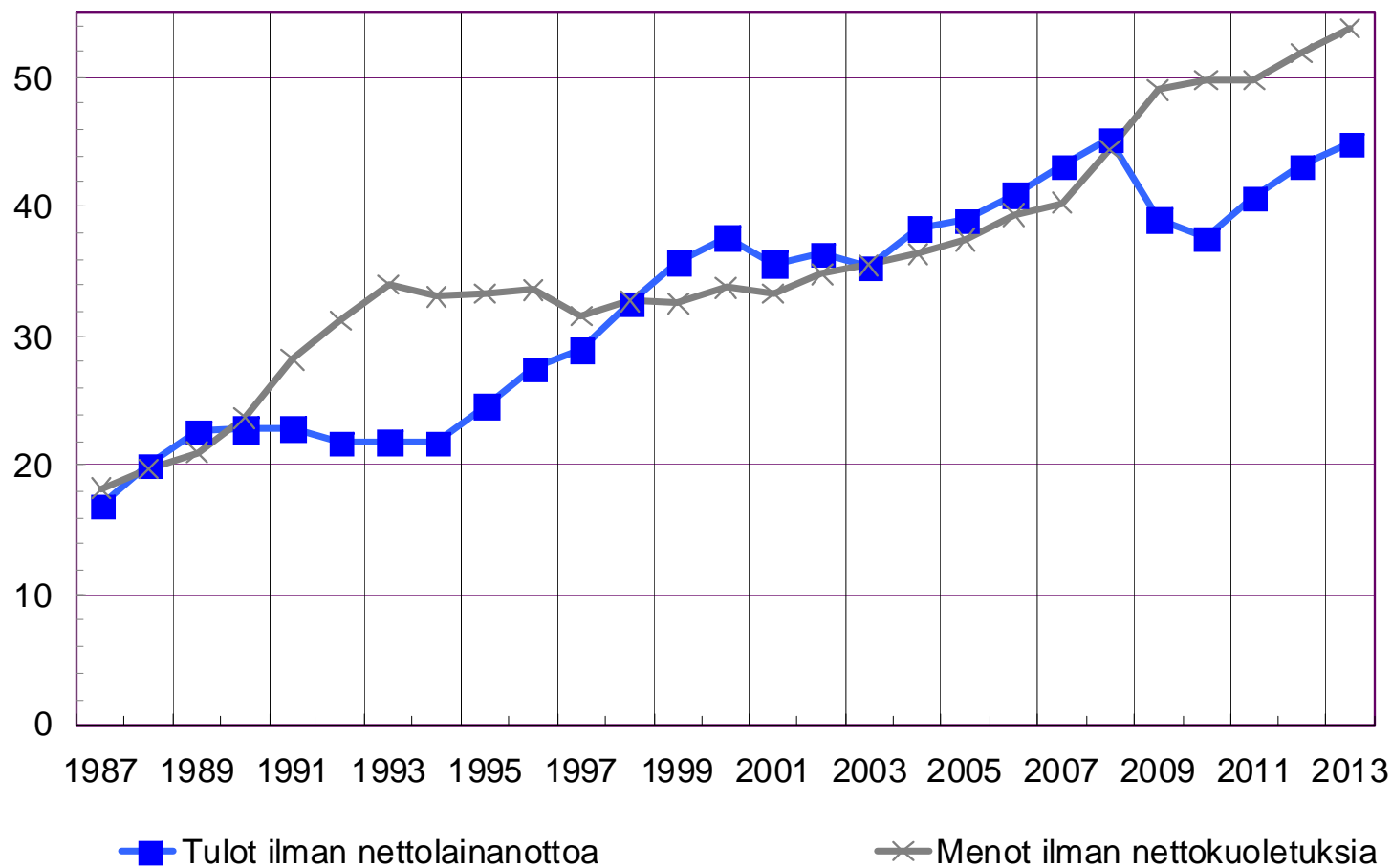
Lähde: Tilastokeskus, VM
16.6.2009/KO/RK/ 16218

Budjettitalouden tulot ja menot (mrd. euroa)

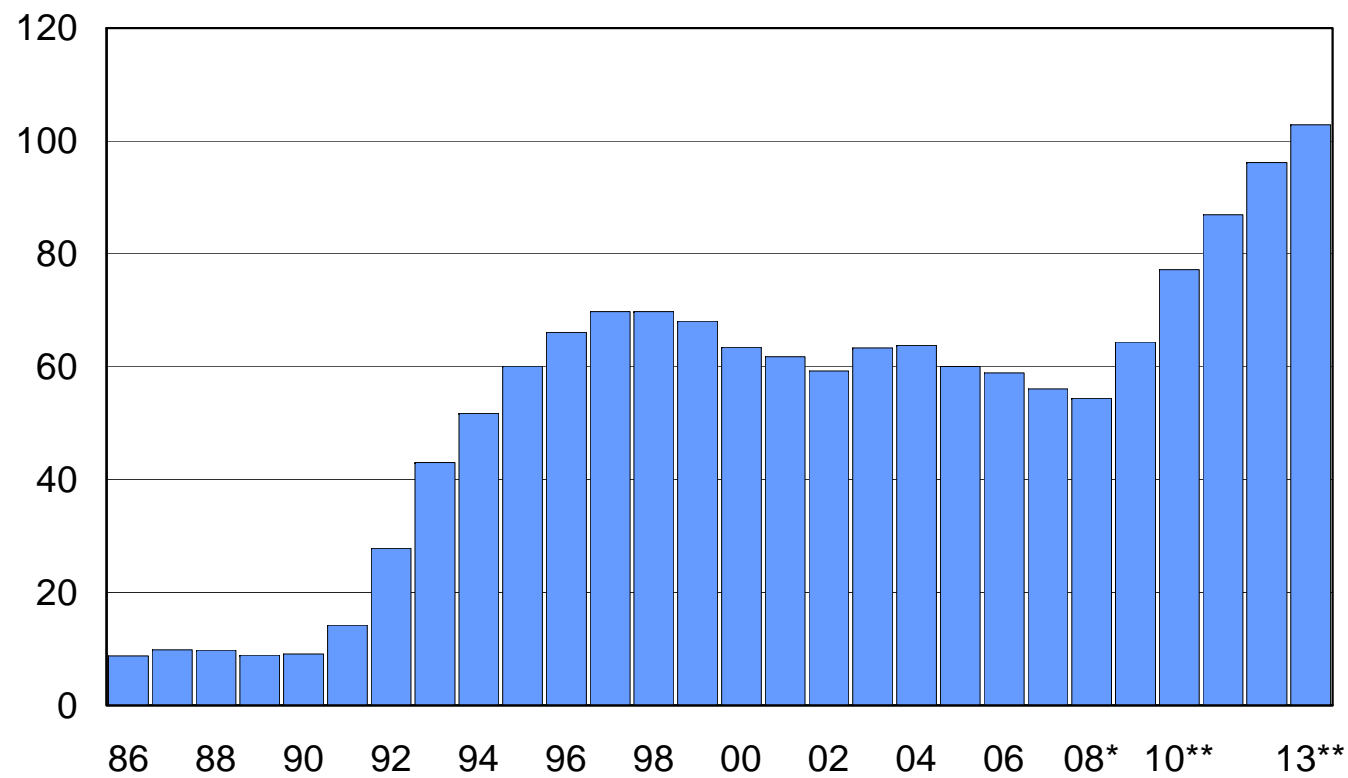
mrd. euroa

Valtionvelka

miljardia euroa

Lähde: Valtiokonttori, ennuste VM
16.6..2009/VM/KO/rk 14118

Vaihtoehdot velkaantumisen pysäyttämiseksi

PMI Vanhanen (su): **VMI Katainen:**

- Pidemmät työurat
- Pidemmät työurat
- Veroasteen nosto
- Lisää tuottavuutta
- Menoleikkaukset
- Veroasteen nosto
- Menoleikkaukset

- **Päätöksiä seuraavalle hallituskaudelle**
- **Keinoja käytettävä tässä järjestyksessä**

Rakenteellisia keinoja riittää

Työurien pidentäminen:

- Työurien pidentäminen eläköitymisikää nostamalla
- Työurien pidentäminen opiskeluaikaa lyhentämällä
- Työllisyysasteen nostaminen kannustavuutta lisäämällä
- Keskimääräisen työttömyysajan lyhentäminen
- Pitkäaikaistyöttömyyden ehkäiseminen
- Terveiden ja toimintakyvyn kohentaminen!

Tuottavuuden parantaminen:

- Julkisen palvelutuotannon tehostaminen kunnissa
- Tuottavuuden lisääminen valtionhallinnossa
- Yleisen tuottavuuskehityksen parantaminen

Vaihtoehdot velkaantumisen pysäyttämiseksi tulevilla vaalikausilla

- **Veroasteen nosto**
 - Tuloveron korotus heikentää työllisyyttä
 - Veroasteen nosto pienentää talouskasvua
 - Pääpaino verorakenteen uudistamisessa
 - Ekologinen verouudistus
- **Menoleikkaukset**
 - Menoleikkaukset eivät ole yhtä kuin etuusleikkaukset
 - Minimietuuksiin ei kosketa
 - Nettomenotason jäädyttäminen ja uudelleenkohdennukset

Kestävyysongelma:

Ikäsidonnaiset menot suhteessa BKT:een

	Taso 2007	Muutos 2007-2035	Muutos 2007-2060
Eläkkeet	10.0	3.9	3.3
Terveydenhoito	5.5	0.9	1.0
Pitkäaikaishoito	1.8	1.7	2.6
Työttömyys	1.2	-0.2	-0.2
Opetus	5.7	-0.2	-0.3
Yhteensä	24.2	6.1	6.3

Lähde: EU-komissio ja AWG 2009

Hyvinvointiyhteiskunta pelastettava

- Hyvinvointiyhteiskuntaa ei voi olla ilman vahvaa taloutta ja työtä
- Taantumun jälkeisillä toimilla turvataan koulut, terveyskeskukset ja vanhainkodit myös tuleville vuosikymmenille
- **Valtiovarainministeriö valmistelee** vuoden sisällä **talouspolitiikan vaihtoehdot** taantumun jälkeiselle julkisen talouden tervehdyttämiseksi tulevana vaalikausina
- Vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä